תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

החוג לעבודה סוציאלית
לימודים לתואר M.A. בעבודה סוציאלית
שנה"ל תשפ"ז

ראש החוג: פרופ' איילת גור

ראש התוכנית: פרופ' ורד שנער גולן

חברי הסגל האקדמי:

פרופ' מן המניין: פרופ' רחל לב-ויזל

פרופ' חבר: פרופ' איריס מנור-בנימיני, פרופ' עפרה ולטר, פרופ' איילת גור, פרופ' ורד שנער גולן, פרופ' דפנה גרוס מנוס, פרופ' משה פרחי (שבתון), פרופ' אילה כהן.

מרצה בכיר: ד"ר שרון אגוזי,

מרצה: ד"ר גליה אנקורי, ד"ר מאיה פלד-אברם, ד"ר עומר לנס, ד"ר עינב לוי.

סגל עמית: ד"ר איריס פוסקלינסקי, ד"ר חגית רודריגז-גרסייה, מר יוסי פולק, ד"ר מיכל טופורק, ד"ר מיכל קליין, ד"ר מיכל שרון, ד"ר ערגה קפולניק, ד"ר קרן דגן, ד"ר תמר כהן דגן, ד"ר תמר שלזינגר, ד"ר יואב שווייצר,

מורה מן החוץ: ד"ר אמנון מיכאל, גב' בלהה שגב, ד"ר עמיר אסולין, ד"ר ענבל ליבוביץ, ד"ר רחל שדלצקי הרט, ד"ר שני סמאי-מוסקוביץ, ד"ר אמנון מיכאל, ד"ר רומי ויינר, גב' שירה מבטח כהן.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

<u>תוכן עניינים</u>

מטרת הלימודים 2
התכנית מציעה ארבעה מגמות לבחירה: 3
תנאי מעבר משנה לשנה 4
סיום הלימודים 4
אנגלית כשפה זרה 4
וועדות התוכנית 5
תכנית לימודים 5
קורסי חובה 6
קורסי בחירה 8
מגמה קלינית טראומה 10
מגמת משפחה 15
מגמה הנחייה וטיפול קבוצתי 13
מגמת קליני גוף-נפש 16

הערה: המסמך מנוסח בלשון זכר אך מכוון לשני המינים.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

מטרת הלימודים

מטרות תוכנית הלימודים לתואר השני בעבודה סוציאלית הן:

1. להכשיר עובדים סוציאליים לתפקידי ניהול, הדרכה ופרקטיקה מתקדמת בשירותי הרווחה.
2. להקנות שיטות עבודה ומיומנויות מקצועיות מתקדמות.
3. להקנות מיומנויות התמודדות עם אתגרים מקצועיים בהווה ובעתיד על ידי בחינה ביקורתית של הידע הקיים ודפוסי הפעולה המקובלים בתחום העבודה הסוציאלית.
4. להעמיק את הידע והעשייה בתחום נבחר של הפרקטיקה.

התכנית מציעה ארבעה מגמות לבחירה:

מגמת משפחה – ד"ר עומר לנס

המגמה כוללת לימוד מעמיק של מודלים ומיומנויות התערבות בזוג ובמשפחה, ומבחר של גישות טיפוליות נוספות, במטרה להכשיר סטודנטים להיות מטפלים משפחתיים מוסמכים, לאחר השלמת דרישותיה של האגודה לטיפול משפחתי. הלימודים מהווים מענה על חלק מדרישות ההכרה של האגודה לטיפול משפחתי לתואר "מטפל משפחתי מוסמך". הפרקטיקום ממוקד בטיפול משפחתי בהדרכה אישית וקבוצתית, הכולל טיפול ב 4-3- משפחות, במסגרת ציבורית . התשלום עבור ההדרכה בשרות ממומן חלקית על ידי האוניברסיטה, נדרשת השתתפות של הסטודנט בתשלום ההדרכה.

מגמה הנחייה וטיפול קבוצתי – פרופ' ורד שנער גולן

המגמה מיועדת לעובדים סוציאליים שמעוניינים בהכשרה מעמיקה בתחום העבודה עם קבוצות בהיבט התיאורטי והיישומי.
המגמה תכשיר אנשי מקצוע ליישם מודלים להתערבות קבוצתית ולממש את המתודה הקבוצתית במגוון של אוכלוסיות, במסגרות ובארגונים בהם מתקיימת עבודה סוציאלית.
הלימודים במגמה יקנו לסטודנטים ידע תיאורטי מעמיק בעולם הקבוצות, תוך ביסוס היכולת להבין ולנתח סוגיות ותהליכים מרכזיים בחייהן של קבוצות. כמו כן, יקנה הלימוד במגמה כלים פרקטיים להבנת שפת ההתערבות הקבוצתית והרחבת הידע היישומי הנוגע להתערבויות במגוון סוגי קבוצות (קבוצות תמיכה, קבוצות משימה וקבוצות לעזרה עצמית).
הפרקטיקום ייתן הזדמנות לסטודנטים להתנסות בהנחיית קבוצה, בהדרכה וליווי של איש סגל ועבודה משותפת עם קבוצת עמיתים.

מגמה קלינית טראומה ראש המגמה – ד"ר מאיה פלד אברם

הלימודים במגמה מיועדים להקנות ללומדים בו ידע תיאורטי ויישומי בתחום הטראומה הנפשית והשלכותיה על הפרט. תכני הקורסים עוסקים במנעד שבין תגובות הפרט לדחק אקוטי ועד לתגובות מורכבות על רקע ריבוי אירועי עבר טראומטיים. בשנה הראשונה ללימודים במגמה הסטודנטים ירכשו ידע תיאורטי בתחום הטראומה והדיסוציאציה, יכירו פרספקטיבות תיאורטיות ויישומיות שרלוונטיות לעבודה טיפולית עם נפגעי טראומה וירכשו כלים להתערבויות במצבים אקוטיים. בשנה השנייה הסטודנטים יעמיקו בגישות טיפוליות שמספקות מענה למצוקה נפשית כרונית של מטופלים על רקע פגיעות עבר טראומטיות ויכירו את ההשלכות האישיות והמקצועיות של עבודה טיפולית בשדה הטראומה. במסגרת הפרקטיקום של המגמה הסטודנטים יתנסו בטיפולים פרטניים עם מטופלים עם רקע טראומטי תחת הדרכה פרטנית. ההתנסות בשדה תלווה בקבוצת למידה שבועית שמטרתה יצירת אינטגרציה בין התיאוריה למעשה הטיפולי.

מגמה קליני גוף נפש – פרופ׳ רחל לב-ויזל

מגמה קליני גוף נפש הנו מגמה ייחודי במסגרת החוגים ובתי הספר לעבודה סוציאלית בישראל. תחום זה משלב ידע תיאורטי ופרקטי של עבודה סוציאלית, רפואה, פסיכולוגיה וטיפול באמנויות .

פסיכותרפיה גוף-נפש הינה גישה מתפתחת בעולם בתחום הטיפול ,ומבוססת על ממצאים המצביעים על הקשר שבין מצבים רגשיים נפשיים, היבטים נוירופסיכולוגים ומצבי חולי פיזיים. מחקרים בתחום הטראומה מצביעים על השלכות של מצבי דחק בממדי חיים משפחתיים, קהילתיים, אישיים וחינוכיים על מצב בריאות או חולי כמו גם השלכות של מצבי חולי פיזי על תסמינים של מצוקה נפשית . הגוף והנפש מתקיימים בדואליות ומשפיעים זה על זה.

תחומי הידע הנלמדים במגמה ייחודיים להנחת יסוד זו. המטפל נדרש לידע המאפשר לעשות אבחנה מבדלת במטרה להתאים את הטיפול הנכון ביותר עבור הפונה, כמו הקשר ההדוק שבין תפקודים מוחיים, מצבים פיזיולוגיים ומצבים רגשיים במטרה לסייע לאדם הפונה להגיע לאינטגרציה בין הגוף לנפש. אינטגרציה כזו יש בה כדי לתרום לאיכות חיים טובה יותר, שגשוג וצמיחה.

ידע הכרחי נוסף עבור מטפל הוא הכרת שפת הגוף ויכולת אבחנה והבנה של תכנים הסמויים המובעים באמצעות תנועה ושימוש בגוף כממד נוכח ופעיל בטיפול. הגוף מדבר באמצעות תנועת גלויות וסמויות, מודעות ולא-מודעות, הנמצאות ברמת סנכרון שונה בהתאם למשמעותן עם התכנים המובעים מילולית. ידע זה מגביר את יכולת ההערכה והאבחון, ירחיב את ההבנה של תהליכים דינמיים תוך אישיים ויחזק את המיומנויות הטיפוליות תוך הרחבת ארגז הכלים היצירתיים.

הביטוי נפש בריאה בגוף בריא משקף למעשה את תמצית הלמודים במגמה הקלינית.

סגל התכנית מורכב ממומחים מתחומי הידע השונים-פסיכותרפיה, רפואה, טיפול בתנועה ,טיפול בילד ועוד. נדרשת התנסות בטיפול משולב גוף –נפש במסגרות העבודה או במסגרות שיוצעו על ידי החוג.

במסגרת הפרקטיקום יתנסו הסטודנטים בטיפול גוף-נפש.

תנאי מעבר משנה לשנה

הערה: התנאים והדרישות המפורטים להלן מהווים תוספת והשלמה לתנאים כפי שמפורטים בשנתון האוניברסיטה.

1. **מעבר משנה א׳ לשנה ב׳**

א. ציון של 60 לפחות בכל אחד מהקורסים הנלמדים.

ב. ממוצע של 75 בסך כל הקורסים של שנה א׳.

2. חובת קורסים כללים

כל סטודנט לתואר שני, במהלך שנות לימודיו חייב ללמוד קורס תוכן אחד בשפה האנגלית וקורס מקוון אחד.

סיום הלימודים

התנאים לסיום הלימודים בחוג וקבלת התואר .M.A בעבודה סוציאלית:

1. עמידה בכל תנאי המעבר שצוינו לעיל.
2. צבירה של 42 נקודות זכות במהלך שנות הלימודים.
3. ממוצע ציונים כולל של 75.

וועדת משמעת

הרשעה ראשונה בוועדת משמעת תגרור שיחה עם ראש החוג + אזהרה לפני הפסקת לימודים והרשעה שנייה תגרור מיידית הפסקת לימודים.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

אנגלית כשפה זרה

מועמדים לתוכניות לתואר שני נדרשים להציג רמת פטור באנגלית. פטור מחובת לימודי אנגלית יינתן בכפוף להצגת גיליון ציונים וזכאות לתואר ראשון ממוסד אקדמי שלימודי האנגלית בו מוכרים ע"י אוניברסיטת קרית שמונה בגליל.

וועדות התוכנית

א. **ועדת קבלה** שתפקידה ריאיון מועמדים וקבלת החלטות לגבי קבלת תלמידים לתכנית.

ב. **ועדת הוראה** שתפקידיה הם: דיון בתכנית הלימודים והמלצות על שינויים וסדרי הוראה למועצת התכנית. במקרה הצורך, ועדת ההוראה עשויה לתפקד כוועדה לענייניי סטודנטים.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

קורסי חובה שנה א'

תאוריות ופרקטיקה בגישה דינמית **ד"ר עומר לנס**

א. 510141 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס יעסוק בהכרות הבסיס התאורטי שעליו התפתחה הפסיכותרפיה הדינמית, ולמידה מעמיקה של העקרונות והטכניקות המרכזיות בגישה הדינמית.

מבוא לסיוע הומניטארי **ד"ר עינב לוי**

א. 510183 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

המענה הקהילתי הנדרש במצבי חירום ואסון מושפע מתהליכים תודעתיים, יישומיות כלכלית, מהירות העברת המידע, התמודדות תוכפת עם אתגרי העולם המתפתח, פערי תרבות ושאלות ערכיות. במרחב מקצועי זה, מקבלי החלטות ומנהלים בדרגים שונים נדרשים לקבל החלטות מורכבות במצבי חוסר וודאות. המרכיבים השונים של החלטות אלו באים לידי ביטוי בתחומים כדוגמת מנהיגות, מיומנויות שטח, חוסן, לוגיסטיקה, בריאות ועוד. הצורך לקבל כלים שיסייעו בניתוח מבט העל בא לידי ביטוי באופן ביצוע התערבויות בפועל. הקורס מציג במרוכז כלים למיפוי ואפיון של מצבי חירום ברמה הארגונית והקהילתית, חושף את הסטודנטים לכלים ניהוליים בעבודת הסיוע בזירות שונות, מציג סוגיות אתיקה רלבנטיות ודן במקרי לימוד מהשטח באמצעות ניתוח מקרי בוחן.

אומנות הטיפול: נוכחות המטפל ותפקידיו המגוונים **ד"ר רחל שדלצקי -הרט.**

א.510185 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס עוסק בדמות המטפל כשחקן מרכזי בתהליך הטיפולי - מי הוא ומה הם תפקידיו? מה היא הנוכחות שהמטופל צריך ממטפלו? כיצד המטפל מכיל, שורד, ומרפא? ומה מגן על המטפל עצמו בעבודה כה תובענית?
הקורס מאורגן כמסע תיאורטי-קליני המתחיל בהתפתחות ההיסטורית של עמדת המטפל , מהניטרליות הקלאסית של פרויד ועד לתפנית ההתייחסותית המודרנית שבה המטפל הופך לשותף פעיל ולבונה מציאות בחדר.
משם עובר הקורס לנושאי הליבה של הפרקטיקה הטיפולית. מושגים בהם יעסוק הקורס: יכולת החזקה (Holding), מיכל, Reverie, חשיבות הברית הטיפולית, סטינג, כשל אמפטי, תפקיד המטפל כאובייקט שורד, התערבות המטפל- פרשנות ואינטואיציה קלינית, מה נדרש מהמטפל כאשר מטופל מתמודד עם טראומה, אבדן ואבל, חשיבות ההדרכה עבור המטפל.
בעזרת הקורס הסטודנטים יתבוננו על עצמם כמטפלים ויבנו מפת דרכים לעבודה הטיפולית.

מחקר איכותני **פרופ' איריס מנור בנימיני**

א. 510164 – 4 ש"ס 2 נ"ז ש'

בשנים האחרונות מתרחבת ההסכמה בעולם המחקרי לפיה המחקר האיכותני פתח בפני חוקרים רבים אפשרויות חדשות להתבוננות בהתנהגות האנושית, להבנתה וליצירת ידע חדש. הקורס מיועד להקנות רקע והכרות עם הפרדיגמה האיכותנית ועם השלבים והכלים המרכזיים בעריכת מחקרים התואמים פרדיגמה זו. כמו כן, הקורס נועד להפגיש סטודנטים מתקדמים המכוונים עצמם לכתיבת עבודה סמינריונית, איכותנית עם תכנון, ביצוע, איסוף נתונים, ניתוח, וסוגיות אתיות של מערך מחקר איכותני מורכב/מתקדם תוך דגש על מחקרים בעבודה סוציאלית . הקורס יכלול טיפול בדוגמאות מעשיות, בתפיסות שונות של ניתוח תכן כולל מחקר פרשני ונרטיבי, בהתמודדות עם דילמות אתיות, הצגת מיצוב ,בבחירת נחקרים, בכניסה לאתרי מחקר' ביצירת קשר (gaining access), ובחקר תרבויות או נושאים בלתי מוכרים. מטרות הקורס הן להקנות לסטודנט ידע מעמיק של: יסודות המחקר האיכותני, דילמות הקיימות במחקר איכותני, תבניות מחקר וכלים המשמשים למחקר איכותני בעבודה סוציאלית. תוך דגש על מערכי מחקר איכותניים עדכניים.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

קורסי חובה שנה ב'

מחקר אמפירי: מהלכה למעשה **פרופ' איילת גור , פרופ' דפנה גרוס מנוס**

ש. 510286 – 2+2 ש"ס 4 נ"ז ש'+ ת'

הקורס מציג את התשתית הרעיונית של מחקרים כמותניים ואיכותניים ואת השלבים המרכזיים בעריכתם. זהו קורס מעשי, בו ישתתפו הסטודנטים במחקר, אודות היבטים ארגוניים בעבודתם של עובדים סוציאליים בשדה. הסטודנטים יעבדו בקבוצות מחקר ויתנסו במשימות מחקריות מרכזיות במערך מחקר משולב שיטות (Mixed methods).

סמינריון – עבודת גמר- (ע"ח סמינריון מגמה)

From Practice to Research in Health, Inequality and Social Services **ד"ר חנין שיבלי**

ש.510303 3+3 ש"ס 6 נ"ז

הסמינר יעסוק בחקר סוגיות חברתיות ובריאותיות כפי שהן באות לידי ביטוי בעבודה המקצועית ובמפגש שבין אנשים, קהילות ושירותי בריאות ורווחה. נבחן כיצד תנאי חיים, אי־שוויון, נגישות לשירותים, אמון במוסדות, יחסי כוח והקשרים חברתיים וקהילתיים מעצבים צרכים, קבלת החלטות, שימוש בשירותים והמפגש עם אנשי מקצוע. דגש יינתן לנקודת המבט של אנשי המקצוע, לעבודה עם אוכלוסיות במצבי פגיעות, למצבי משבר וחירום ולחוסן אישי וקהילתי.

במסגרת הסמינר הסטודנטים והסטודנטיות יבחרו תופעה, סוגיה או דילמה הרלוונטית לעולמות התוכן והעבודה שלהם, יגבשו ממנה שאלת מחקר ויבצעו מחקר בקבוצות קטנות. הסמינר ישים דגש על החיבור שבין ידע מחקרי לבין השדה המקצועי ועל האופן שבו ממצאי מחקר יכולים לסייע בהבנת צורכי האוכלוסייה, בזיהוי חסמים ובחשיבה על שיפור שירותים ומענים חברתיים.

סמינריון – עבודת גמר-איכותני – (ע"ח סמינריון מגמה) **ד"ר אילה כהן, ד"ר יוסף קולה**

ש. 510144 2+2 ש"ס 6 נ"ז

אנו חיים את חיינו מוקפים בסיפורים. רומנים, סרטים, משחקי וידאו ומהדורות חדשות הם נרטיבים, וכך גם ביוגרפיות ואוטוביוגרפיות. הנרטיב מספק לנו הזדמנות נפלאה להבין את חוויותיהם של אנשים במושגים ובמשמעויות שלהם. במהלך קורס הסטודנטים יתנסו בתכנון וביצוע מחקר איכותני נרטיבי, שתהיה לו תרומה לתיאוריה ולפרקטיקה בתחום בו יבחרו לעסוק . הדיונים יתמקדו בהיבטים תיאורטיים, מתודולוגיים ופרקטיים הקשורים לפרדיגמת המחקר הנרטיבית. הסטודנטים יעבדו ויונחו בזוגות, במטרה לכתוב מאמר המבוסס על המחקר, כמטלה סופית של הקורס.

סמינריון-עבודת גמר- ממשבר לצמיחה: תהליכי התמודדות במשפחות מיוחדות (ע"ח סמינריון מגמה) **פרופ' איילת גור, ד"ר מיכל קליין**

ש. 510334 2+2 ש"ס 6 נ"ז

במהלך הקורס יתנסו הסטודנטים בתכנון וביצוע מחקר כמותני, בעל תרומה תיאורטית ומחקרית והשלכות יישומיות ותכתוב לשדה. הסטודנטים יעבדו בקבוצות מחקר קטנות ; כל קבוצה תוביל מחקר על תהליכי התמודדות במשפחות מיוחדות מאמר באנגלית, תוך הנחייה וליווי אישי וקבוצתי. המאמר מהווה את המטלה המסכמת לקורס.

סמינריון – עבודת גמר- טראומה התייחסותית – פרספקטיבות של מטפלים ומטופלים

ד"ר מאיה פלד-אברם

ש. 510338 3+3 ש"ס 6 נ"ז

קורס הסמינריון נועד להעמיק את הידע המחקרי של הסטודנטים בתחום הטראומה, בדגש על מצבים של פגיעות בתוך יחסים. הסטודנטים יחשפו לתחום, יגבשו שאלת מחקר ויציגו מערך מחקר מותאם לבדיקתה. הסטודנטים יעבדו בקבוצות קטנות, כשכל קבוצה תוביל מחקר איכותני על טראומה מפרספקטיבה של מטפלים ו/או מטופלים ותכתוב מאמר מחקרי, תוך הנחייה וליווי. למחקר תהיה תרומה תיאורטית ומחקרית וכן השלכות יישומיות לשדה הטיפולי. הקורס נשען על עקרונות של מחקר מודע-טראומה (Trauma-Informed Qualitative Research), רפלקסיביות מחקרית, שיקולים אתיים בעבודה עם אוכלוסיות פגיעות וטיפול עצמי (Self-care) של החוקרים.

סמינריון-עבודת גמר הקשר הטיפולי כמנוע שינוי בתהליכים טיפוליים **ד"ר שרון אגוזי**

ש. 510321 2+2 ש"ס 6 נ"ז

הקורס נועד להקנות לסטודנטים ידע ומיומנויות לביצוע עבודת מחקר להערכת מרכיבים בתהליך הטיפולי. החל משלב גיבוש שאלת מחקר, סקירת ספרות רלוונטית, תכנון וביצוע מחקר וכתיבת הדו"ח המחקרי. המחקר ישלב בין שיטות כמותניות ואיכותניות. נלמד כלים מתוקפים להערכת הקשר הטיפולי, הנחשב למרכיב מרכזי בהצלחת הטיפול. הסטודנטים יישמו כלים אלו בעבודת המחקר שלהם, אותה יבצעו בליווי צמוד, משלב גיבוש השאלה המחקרית ועד לשלב כתיבת הדו"ח המחקרי.

קורסי בחירה שנה א':

קורס בתחום התמכרויות **ד"ר מיכל שרון**

ב. 510186 – 2 ש"ס 2נ"ז ש'

קורס אינטנסיב בנושא התמכרויות, שיגע בשאלות: מה היא התמכרות, מה הם גורמי סיכון להתפתחות שלה וכיצד ניתן לטפל בה, מנקודת מבט שונות.
הקורס משלב הרצאות פרונטליות, למידה פעילה בקבוצות במהלך השיעורים ולמידה עצמאית בבית, שתכלול בין היתר השתתפות חד פעמית בזום, במפגש פתוח של קבוצת AA בשעות הערב.
בקורס יושם דגש על פיתוח חשיבה ביקורתית ביחס לתופעת ההתמכרות ודרכי הטיפול בה, בשילוב ניסיון מהשטח של מרצת הקורס, שהנה מנהלת ומטפלת ביחידה להתמכרויות מטעם משרד הרווחה והבטחון החברתי, קרוב לעשור.

הפרעות התנהגות והפרעות רגשיות - גורמים איפיונים ודרכי התמודדות **פרופ' אירים מנור-בנימיני**

ב. 510116 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

בשנים האחרונות אנו עדים להקצנה משמעותית בהתנהגותם של ילדים בני נוער ובוגרים. בנוסף, אנו עדים לעלייה בשכיחות, תדירות ועוצמה של בעיות והפרעות התנהגותיות ורגשיות. הקורס יתמקד: בגורמים במאפיינים, ובביטויים התנהגותיים, של בעיות והפרעות התנהגותיות ורגשיות. תוך אבחנה שלהם ,על רצף, מהנורמה לפתולוגיה. בנוסף, בקורס יוצגו דרכי התמודדות/התערבות , עבור הפרט והמשפחה.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

הפרעות אכילה **ד"ר קרן דגן**

א. 510184 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

בקורס נעסוק באבחון הסוגים השונים של הפרעות האכילה, תוך התייחסות להיבטים תזונתיים, רגשיים, משפחתיים ותרבותיים רלוונטיים. נעסוק באטיולוגיה הרב סיבתית של הפרעות אכילה, נכיר את מסגרות הטיפול הקיימות בהפרעות אכילה ונדון בעקרונותיהם של מגוון שיטת טיפוליות (פסיכודינמיות, התנהגותיות-קוגניטיביות). במפגשים ישולבו נושאים תיאורטיים וישומיים, תוך הצגת דוגמאות והקרנת סרטים להמחשה. מטרת הקורס להקנות ידע אבחוני, אטיולוגי וטיפולי בתחום הפרעות האכילה בקרב בני נוער ומבוגרים.

הגירה כפויה בסיוע הומניטארי **ד"ר עינב לוי**

ב. 510182 – 2ש"ס 2 נ"ז ש'

הגירה כפויה (FORCED MIGRATION) מהווה אתגר בינ"ל אשר משלב בתוכו סוגיות ערכיות, רפואיות, כלכליות, תרבותיות ומגדריות. על מנת לתת מענה לצרכים הדחופים והייחודיים של תופעה זו, נדרשת גישה מרובת מגזרים לצד מאמצים מתמידים להתמודד עם השלכות התופעה.
המערכת ההומניטארית, ככזו אשר מהווה אחד מהגורמים המשמעותיים במתן המענה לתופעה זו, נמצאת כיום בתהליכים של שינוי אשר מחייבים היערכות מחודשת והעמקת מומחיות. קורס זה ישאף להצביע על המציאות המורכבת של המענה ההומניטארי לתופעה, תוך מתן דגש על האמצעים היישומיים להתמודדות עם התופעה ברמת השטח.
הקורס יציג נושאי רוחב ונושאי ליבה תוך ניתוח מקרי בוחן, ביצוע סימולציות ושילוב דוברים בעלי מומחיות מנציבות האו"ם לפליטים (UNHCR), מארגוני חברה אזרחית ומחוקרים.

טראומה ומוח **ד"ר עמיר אסולין**
ב. 510299 - 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

נושאים שונים בנוירוביולוגיה וההשלכות האפשריות על עבודה סוציאלית בתחומי הפרט והקהילה.
תקציר: העשור הקודם כונה "העשור של המוח" במהלכו התחדשו חידושים גדולים ונתלו תקוות גדולות לא פחות בתרומתם של מדעי המוח בנושאים שונים- החל מטיפול במחלות חשוכות מרפא וכלה בפתרון סכסוכים. חלק מההיבטים הללו רלוונטיים גם לעבודה סוציאלית.
בקורס ניגע בנושאים שונים, בתוכם: מהם נוירוני מראה ומה הקשר שלהם לאמפתיה, האם זיכרונות ממש יכולים להשתנות ומהן ההשלכות על טיפול בפוסט טראומה, מהי רשת הנוירונים של העצמי (ומהן רשתות נוירונים בכלל), כיצד סיפור-נרטיב מיוצג במוח והאם המוח שלנו פועל בצורה דומה כשאנו צופים יחד בסרט, מה הקשר בין זיכרון מרחבי לתחושת ריחוק חברתי ועוד.

אבל ואובדן מפרויד ועד היום **ד"ר תמר דגן כהן**

ב. 510166 - 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

"המוות חשוב לחיים". כותרת זו פותחת את ספרה של אליזבת קובלר רוס (2002) שעסקה בתהליכים של מוות, גסיסה וקבלה של אובדן. המוות מלווה את החיים, כאשר ההתמודדות עם מותו של אדם אהוב היא מנת חלקם של מרבית בני האדם ותהליך אותו כל אדם יעבור בשלב מוקדם או מאוחר בחייו. אובדן של אדם קרוב מביא עמו תחושות קשות של כאב, עצב, חוסר אונים ובמקרים רבים תחושה שהחיים כפי שהאדם מכיר אותם לעולם לא יחזרו להיות כפי שהיו.
היחס למוות בספרות וההתמודדות עמו עברו שינויים ותהפוכות לאורך השנים. בקורס נסרוק את השינויים בתיאוריות השונות לטיפול והתמודדות עם מוות ואובדן מתקופתו של פרויד במאמרו "מוות ומלנכוליה" דרך המודלים השלביים של קובלר – רוס ושמשון רובין ועד לתקופתנו הנוכחית דרך התיאוריות של קלאס שעוסק בקשר המתמשך עם המת והתיאוריות של ניימר ווויט שעוסקים בראייה נרטיבית להתמודדות עם מוות ואובדן.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

הקורס ייתן מקום לסוגים ומרחבים שונים של התאבלות בימינו, תוך התייחסות נרחבת להתאבלות במרחב המקוון. כיום העולם של הרשתות החברתיות הפך למרחב נוסף שבו אנשים חיים ומבטאים את עצמם. הכניסה של הרשתות החברתיות לתחום של התאבלות באמצעות קבוצות זיכרון ברשת הפייסבוק וברשתות חברתיות נוספות מאפשר לבחון את המשמעות של התאבלות במרחבים האלו.

עוד נעסוק בהיבטים תרבותיים בהתמודדות עם מוות ואובדנים שונים, תוך דגש מיוחד על החברה הישראלית ובפרט בהתמודדות עם השכול הצבאי ותהליכים שונים שעברה החברה הישראלית ביחס אליו. כמו כן נעסוק בסוגים שונים של אובדנים וההתמודדות הקלינית עם מצבים שונים של אובדן ואבל.

בחלקו השני של הקורס נעסוק במשנתה של נחמי באום אשר מתייחסת לאירועים של אובדן שאינם נובעים ממוות. כלומר, התמודדות עם חוויות של אובדנים לאורך החיים מפרידות שונות, תהליכים של הגירה ועוד. במסגרת הקורס נתייחס לתופעות אילו, ייחודן בעולם האבל ומשמעות ההתאבלות עבור האנשים שמתמודדים איתן.

קורסי בחירה שנה ב':

Interprofessional Partnership in social work and health

פרופ' איריס מנור בנימיני

ב. 510161 2 ש"ס 2 נ"ז

The course is intended to provide the students with the following: familiarization with the background, rationale and purposes of interprofessional partnership in social work and health. Understanding the role of the human and organizational factor and its effect on interprofessional partnership. Familiarity with central processes in interprofessional partnership. In addition, we will discuss causes of success/efficiency and failure of interprofessional teams that work in the welfare and health systems and the assessment of interprofessional teams. Finally, the course will provide students with knowledge and understanding as to the role of the social worker in promoting interprofessional partnerships and will provide central tools and skills for interprofessional work

Health in Social Context

ד"ר חנין שיבלי

ב. 510304 - 2 ש"ס 2 נ"ז

This elective course explores how social conditions, inequality, and broader structural factors shape health, access to care and interactions with health and welfare services. It considers how living conditions, institutional trust and barriers to services influence decision-making and engagement with professionals. Particular attention will be given to work with marginalized populations, professional perspectives, crisis and emergency contexts, and individual and community resilience. The course will also examine the role of social workers in identifying and addressing barriers to care, supporting access to services, and bridging the gap between individual needs and complex health and welfare systems. Through empirical research, case studies and discussion of professional dilemmas, students will critically consider how social and community contexts can inform more
equitable, responsive, and context sensitive practice.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

Forced Migration in the Humanitarian System

ד"ר עינב לוי
ב. 510174–2 ש"ס 2 נ"ז

Forced migration is a major international challenge, which combines core issues of humanity and equality. Targeting the urgent and unique needs derived from this challenge, requires a multi sectorial approach alongside deep effort to mitigate the complexed characteristics of the phenomena. A main sector contributing to this effort is the Humanitarian sector. The Humanitarian system is in a period of intense disruption and change. On the one hand, humanitarian needs are being amplified by climate changes and its consequences, and by political, economic and demographic growing instability. These instabilities and changes are severely challenging institutions, professional practices, and cultural and ethical norms.

The course will strive to discuss the blurred reality of the response given by the humanitarian system to the challenge of forced migration- both at the field level and the policy level . It will address some of the specific aspects of the forced migration through academicals means and through field work analysis. Optional solutions, new approaches and innovative models will be used to deepen the understanding of what one can do within the system in order to develop a critical thinking and a sustainable infrastructure.

The Brain, the Self, and the Other: Consciousness, Attachment and Change

ד"ר יואב שוייצר
ב. 510302–2 ש"ס 2 נ"ז ש'

How does the brain construct our sense of self? How do early relationships shape the way we perceive ourselves, others, and the world? And how can new experiences modify patterns that have become deeply established over time?

This course explores the intersection of neuroscience, consciousness research, attachment theory, and therapeutic practice. We will examine the brain as an active predictive system that continuously constructs models of the body, the self, other people, and the environment based on prior experience and present sensory information.

The course will distinguish between embodied and narrative aspects of the self and introduce neural systems involved in self-processing, interoception, autobiographical memory, social cognition, and emotion regulation, including the Default Mode Network (DMN).

We will then examine how early attachment experiences may contribute to internal models that shape expectations, attention, interpretation, bodily responses, and interpersonal behavior. From this perspective, we will explore neuroplasticity and the possibility of change: how new relationships, corrective experiences, body-based practices, breathing, attention, and meditation may influence regulation and patterns of neural processing.

Throughout the course, contemporary scientific research will be connected to its potential implications for social work and the therapeutic relationship, while carefully distinguishing established empirical findings from theoretical models and emerging hypotheses.

מגמה קלינית טראומה

עבודה סוציאלית מודעת טראומה **ד״ר מיכל קליין**

א. 510169 –2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

פרקטיקה מודעת טראומה (Trauma-Informed Care - TIC) היא גישה הוליסטית למתן שירותים, המכירה בהשפעות הנרחבות של טראומה על התפתחות האדם ותפקודו. גישה זו שואפת לספק מענה תומך, מבוסס על חוזקות ומקדם התקשרות בטוחה, תוך הבנת הסיכון לטריגרים ולהחמרת מצב. במהלך הקורס, נעמיק את הבנתנו במגוון רחב של אירועים ומצבי חיים טראומטיים ונבחן את השפעותיהם. נסקור את ההתפתחות ההיסטורית והתיאורטית שהובילה לגיבוש גישה זו, ונלמד לעומק את עקרונות הליבה של פרקטיקה מודעת טראומה. הקורס ישלב ידע תיאורטי עדכני עם כלים יישומיים, הן ברמת המיקרו (עבודה פרטנית ומשפחתית) והן ברמת המקרו (התערבויות קהילתיות ומערכתיות). מטרת הקורס הוא להכשיר עובדים סוציאליים להתמודדות מיטבית עם האתגרים הייחודיים הכרוכים בעבודה עם אוכלוסיות שחוו טראומה, תוך יישום הגישה במגוון שדות של העבודה הסוציאלית.

טראומה ודיסוציאציה **ד״ר מאיה פלד-אברם**

א. 510288 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

קורס זה משמש כתשתית תיאורטית ללמידה במגמה קלינית טראומה בתכנית המ״א. הקורס עוסק בהיבטים תיאורטיים וקליניים של המושגים טראומה ודיסוציאציה, מתוך ראיה היסטורית של התפתחותם במחקר ובטיפול. קורס מבואי זה יחשוף את הסטודנטים.ות להיקף התופעה ולהשלכותיהם של אירועים טראומטיים על הפרט לאורך מעגל החיים, יסקרו תפיסות עכשוויות של תופעת הטראומה המורכבת כביטוי של טראומה התפתחותית בגיל הצעיר והשלכותיה בבגרות, יבחן תהליך התפתחותם של המושגים בראייה פסיכואנליטית ותוצג התיאוריה והקליניקה של תופעות דיסוציאטיביות.

מושגי יסוד פסיכודינמיים בטיפול בפגעי טראומה **ד״ר מאיה פלד-אברם, ד״ר מיכל טופורק**

ב. 510287 – 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בחשיבה הפסיכודינמית ובמעשה הקליני, תוך התמקדות בהיבטים הרלוונטיים ביותר לעבודה עם נפגעי טראומה. הסטודנטים, כאנשי טיפול העובדים עם נפגעי טראומה, נדרשים לדעת כיצד להתמקם מול סוגים שונים של מטופלים ולהתאים להם התערבויות שונות. החשיבה הפסיכודינמית מספקת לנו נקודת מבט הקושרת עבר והווה ומאפשרת התבוננות רב-מימדית על המטופל. הדבר רלוונטי במיוחד בעבודה עם נפגעי טראומה עקב החייאת חוויות העבר הכואבות במסגרת היחסים הטיפוליים. בקורס זה נכיר את התפתחות החשיבה הפסיכודינמית התיאורטית וביטוייה בקליניקה, נעסוק בהערכת המטופל, נדון בעמדה הטיפולית עם מטופלים בעלי רקע טראומטי, נעמיק את ההיכרות עם מושגים בסיסיים בחשיבה הפסיכודינמית ונעסוק בסוגיות רווחות בטיפול בנפגעי טראומה.

לצמוח מן השארית שנצלה: תופעת הפגיעה המינית, תיאוריה וטיפול **ד״ר ענבל ליבוביץ**

ב. 510179 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בתופעת הפגיעה המינית בילדים תוך אינטגרציה בין התיאוריה לפרקטיקה. יושם דגש על החשיבה התיאורטית העומדת בבסיס התופעה, כמו גם על מחקרים עדכניים בתחום, על העבודה הטיפולית עם נפגעות ונפגעים וכן על חווית המטפל/ת .הקורס יועבר במתכונת של הוראה פרונטלית וכן ייעשה שימוש בדוגמאות מן השטח ובכלים אומנותיים לצורך הדגמת נושאי הלימוד.

התערבות בהפרעת דחק אקוטית **ד"ר ויינר רומי**

ב. 510294 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס יתמקד בגישות חדשניות מבוססות ידע נוירופסיכולוגי להתערבויות מתקדמות במצבים של הפרעת דחק חריפה (Acute Stress Disorder). הקורס משלב הרצאות פרונטאליות, תרגולי פרוטוקולים ובהמשך הצגה, ניתוח ותכנון התערבויות על בסיס תיאורי מקרה שיוצגו על ידי הסטודנטים.

פגיעה מינית בילדות: פרספקטיבה אישית ומערכתית **ד"ר רחל שדלצקי הרט**

ב. 510188 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

טראומה מינית היא אחת התופעות הנפוצות ביותר שאיתן נפגשים עובדים סוציאלים ובה בעת אחת המושתקות ביותר. לא בהכרח מטופלים ידווחו על הטראומה,לרוב מדובר בסוד שמתגלה בהדרגה. כיצד שומעים את מה שעדיין לא נאמר במילים, אלא רק בגוף, בשתיקה, בדיסוציאציה? ומה עושים ברגע שבו הנושא עולה בטיפול?

בקורס נעסוק בכמה צירים מרכזיים : היכרות עם היקף התופעה בישראל ובעולם ועם מערך הטיפול וההגנה סביבה ; העמקה בדינמיקה הנפשית הייחודית לטראומה מינית- כיצד היא נחרטת בזיכרון, בגוף ובתחושת האמון באחר ; הכרת מודל טיפולי מובנה לעיבוד הטראומה, לצד דפוסי היחסים הטיפוליים האופייניים לעבודה עם אוכלוסייה זו ; מבט אל המחיר הרגשי שגובה טיפול בטראומה מינית מהמטפל/ת עצמו/ה ואת דרכי ההתמודדות עמו ; הכרות עם גישות טיפול מגוונות בתחום, סוגיות אתיות ומשפטיות, ורגישות תרבותית ומגדרית.

עבודה סוציאלית התייחסותית **ד"ר מיכל טופורק, ד"ר מיכל שרון**

א. 510295 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

קורס זה יציג את מושגי המפתח של הגישה ההתייחסותית בפסיכואנליזה ויישומם במקצוע העבודה הסוציאלית בטיפול במצבי טראומה. הקורס יציג את התפתחות והיסטוריה של הפסיכואנליזה וכיצד המפנה ההתייחסותי הולם את עקרונות העבודה הסוציאלית ואת הטיפול כיום בטראומה וטראומה מורכבת. הקורס ילמד את ההגדרה הרחבה של טראומה בראייה התייחסותית, את מושג העדות וכן את המושגים אינטרסובייקטיביות ומושג השלישי, הדדיות, הכרה ואחרות וחשיפה עצמית. כמו כן הקורס יכלול את היישומים של גישה זו בעבודה סוציאלית ובעבודה עם טראומה ויציע גם את ההיבטים החברתיים-פוליטיים של הגישה ההתייחסותית בעבודה עם טראומה.

טיפול אינטגרטיבי ממוקד טראומה **ד"ר תמר דגן**

א.ב. 510171 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס יעסוק בטיפול אינטגרטיבי בנפגעי טראומה ודחק. הקורס יגע באטיולוגיה של הנפש הטראומטית על היבטיה הנירולוגים והנפשיים ויעסוק בהפרעת הדחק הבתר חבלתית על היבטיה השונים. בנוסף הקורס יעסוק בטיפול אינטגרטיבי בטראומה על שלביו השונים וייתן הצצה לגישות ממוקדות שונות לטיפול בטראומה שכוללות התייחסות לטיפול ממוקד גוף, מעולמות ה- SE (Somatic Experience), טיפול בחשיפה לטראומה מעולמות ה- PE (Prolong Exposer), וה- EMDR וכן מעולמות ה- CBT ובאופן ספציפי ההתייחסות של CBT לטראומה באמצעות מודלים הלקוחים מהמודל של עיבוד קוגניטיבי - CPT (Cognitive Processing Therapy). הקורס יתייחס גם לגישות הלקוחות מהגל השלישי של ה- CBT ובאופן ספציפי מתוך העולמות של טיפול מבוסס חמלה (ACT) ושילובו עם גישות דינאמיות בכלל ועם הגישה ההתייחסותית בפרט.

טראומטיזציה משנית **ד"ר מיכל טופורק**

א.ב. 510123 - 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

קורס זה מציג את התופעה של טראומטיזציה משנית העלולה להתרחש בקרב מטפלים ונותני שירות לאנשים שחוו טראומה. הקורס מסביר את המונחים השונים של התופעה: תשישות החמלה, מתח טראומטי משני וטראומה עקיפה ואת האוכלוסיות השונות העלולות לחוות טראומטיזציה משנית. הקורס יציג את המנגנון העיקרי דרכו מתרחשת הטראומטיזציה המשנית – מנגנון האמפתיה, העברה והעברה נגדית והיחסים הטיפוליים וכן את גורמי הסיכון והחוסן לחוות טראומטיזציה משנית. בנוסף, הקורס יציג גם את הצד החיובי של טיפול בטראומה הכולל את המושגים: החוסן וחוסן עקיף, סיפוק החמלה וצמיחה משנית. לבסוף הקורס יציע את דרכי המניעה והטיפול בטראומטיזציה משנית ברמת הפרט (טיפול עצמי) וכן ברמת הארגון.

פרקטיקום קלינית טראומה **ד"ר מיכל קליין, ד"ר מיכל טופורק, ד"ר מיכל שרון, ד"ר תמר כהן דגן**
בג' בלהה שגב, ד"ר רחל שדלצקי הרט

ש. 510325 – 2+2 ש"ס 4 נ"ז

קורס המגשר בין התיאוריה לפרקטיקה בתחום הטיפול בטראומה. הקורס מתמקד בפיתוח מיומנויות בטיפול פסיכו-סוציאלי באנשים שחוו טראומה חד-פעמית או מורכבת. במהלך הקורס, כל סטודנט/ית יטפל/תטפל ב-3 עד 4 פונים, תוך ליווי אקדמי מקיף הכולל חיבור תיאורטי, קריאה מודרכת, דיונים קבוצתיים, הדרכה והצגת מקרים. הקורס שם דגש על שילוב בין תיאוריה, מחקר ופרקטיקה קלינית, תוך אימוץ הגישה האינטרסובייקטיבית המדגישה את חשיבות הקשר הטיפולי בכל שלבי ההתערבות.

סמינריון-עבודת גמר מגמה קלינית טראומה **גב' טל אדר, מרצה ט.נ.**

ש. 510134 2+2 ש"ס 6 נ"ז

מטרת קורס זה היא ליווי מחקרי של עבודת הפרקטיקום. כל הפעלה של פרויקט או תכנית התערבות קהילתית מחייבת תכנון מוקדם של הערכת (Evaluation) הפרויקט. לצורך ביצוע ההערכה יש מראש לתכנן וליישם את כלי ההערכה האמורים לתת אינדיקציה על הצלחת ההתערבות. בקורס יילמדו עקרונות ביצוע הערכת התוכניות, וביצועם בפועל תוך עידוד הסטודנטים לכתיבה ולפרסום מאמר אודות ההתערבות.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

מגמת משפחה

מודלים תיאורטיים בנושאי משפחה ונישואין **ד"ר ערגה קפולניק**

ש. 510131 – 2+2 ש"ס 4 נ"ז ש'

מטרת הקורס להכיר את התיאוריה, המחקר והמודלים הטיפוליים המקובלים בטיפול זוגי ומשפחתי. הקורס ישלב מרכיבים תיאורטיים וקליניים, תוך דיון ברציונל לשימוש בגישות או בטכניקות מסוימות. תיערך השוואה בין תיאוריות ומשתני תפיסת זוגיות של משפחות נורמאליות ודיס-פונקציונאליות. יידונו שלבי ההתפתחות השונים של הזוגיות והמשפחה, בחברה בת ימינו בכלל ובהיבט רב-תרבותי בארץ בפרט. תינתן התייחסות תיאורטית וטיפולית לסוגיות המאפיינות את אוכלוסיית המטופלים של הסטודנטים.

מיומנויות וטכניקות בהתערבות משפחתית עם ילדים **ד"ר ערגה קפולניק**

א. 510154 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

אחת השאלות המעניינות והמטרידות הקיימות כיום בתחום הטיפול המשפחתי היא "לאן נעלמו הילדים?" נראה כי טיפולים פרטניים, הדרכות הורים וטיפולים דיאדיים מחליפים לעתים את העבודה עם המשפחה בכללותה בתוך חדר הטיפולים. בקורס נעסוק בשיטות הטיפול העומדות לרשותנו בעבודה עם משפחותיהם של ילדים בגילאים השונים, כולל פיסול משפחתי, משחקים, וכלים יצירתיים אחרים, המאפשרים התמודדות עם מגוון מצבים ואתגרים משפחתיים .כמו כן, נעסוק בחוויית המטפל/ת בעבודה עם ילדים ונוער ומשפחותיהם בחדר הטיפולים – כמיהות, חששות, ו"השימוש בעצמי" בתוך המפגש עם משפחה .

שיטות התערבות דינמיות בטיפול משפחתי **ד"ר עומר לנס**

ב. 510279 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס יעסוק בהכרות והבנה של הנחות הבסיס של החשיבה המערכתית, תוך התמקדות במודל המבני והבנה של הסיבות המרכזיות להתפתחות IP במשפחה.

מיומנויות בהתערבויות משפחתיות בגישה ממוקדת פתרון **ד"ר אמנון מיכאל**

א.510255 – 2 ש"ס 2 נז' ש'

הקורס "מיומנויות בהתערבויות משפחתיות" משלב העמקה תיאורטית בגישות ממוקדות-פתרון לצד תרגול מעשי. הלמידה כוללת התנסויות בכיתה ובשדה ועיבודן במסגרת הקבוצתית. במהלך הקורס נלמד גישות אסטרטגיות ונגזרותיהן, ובהן : מודל MRI, טיפול ממוקד-פתרון (SFBT) בגישת דה שייזר, גישת הכוחות בעבודה סוציאלית ועוד.

בעיות מיניות במשפחה **ד"ר חגית רודריגז גרסייה**

א. 510235 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

מיניות הינה חלק בלתי נפרד מחייו של כל אדם, מלידתו ועד סוף חייו. יש הרואים במיניות ציר מרכזי להתפתחות האדם, יחסיו הבינאישיים ושלמותו. ארגון הבריאות העולמי (WHO), הגדיר את מיניות האדם כאנרגיה המניעה אותנו לבקש חום, אהבה ואינטימיות. השפעתה ניכרת על הפרט במחשבות, רגשות ואינטראקציות בינאישיות ולפיכך היא כה משמעותית לבריאות הפיזית והנפשית של כל אדם ואדם ומכאן שהזכות לממש אותה, נכללת בזכות היסוד של הפרט להיות בריא. במהלך הקורס נדון באופן שבו מיניות נארגת במרקם חיינו, הדרכים שבהן אנחנו יכולים לסייע למטופלים לחוש נינוחות ושלווה בשיח אודות מיניות ולפרק סכמות חשיבה ורגשות של בושה, טאבויים משפחתיים וחברתיים אודות מיניות ברמה הפרטנית, זוגית, משפחתית וחברתית.

שיטות ומיומנויות בהתערבות בטיפול זוגי **ד"ר עומר לנס**

ב.510297 – 2 ש"ס 2 נז' ש'

הטיפול הזוגי הנו כלי התערבותי יחודי ובעל רלוונטיות רבה לשדה העבודה הסוציאלית. הקורס יעסוק בהכרות עם התאוריות המרכזיות בתחום הטיפול הזוגי, תוך התמקדות גישה אינטגרטיבית המשלבת חשיבה מערכתית וחשיבה דינמית דרך התאוריה המבנית של מינושין והתאוריות של דיקס, שארפ ושארפ ויורג ווילי. ייבדקו התרומות הספציפיות של גישות אלו למכלול ההיבטים המרכיבים את הטיפול בזוג .

שיטות התערבות פוסט מודרניות בטיפול משפחתי **ד"ר ערגה קפולניק**

א. 510291 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

מודל סאטיר נשען על אמונה הומניסטית כי ביכולת האדם להשתנות, ויש בו את המשאבים הפנימיים הנחוצים כדי להתמודד בהצלחה, להתפתח ולגדול. תפקיד המטפל הוא עזרה בגילוי משאבים אלו בעצמו. חווית המטופל הראשונית היא חוויה של הישרדות, והטיפול לפי מודל סאטיר הנו תהליך מעבר מאנרגיית הישרדות לאנרגיית חיים. מטרת ה"על" בטיפול הנה להגיע ל "תואמות " - Congruency)בעולם הפנימי הנתפס כמערכת רבדים שונים הנמצאים ביחסי תלות הדדיים- עולם הרגשות, התפיסות, הציפיות והכמיהות של האדם. המודל מציע שילוב של תהליכים תוך אישיים ובין אישיים הניתנים ליישום בטיפול פרטני ,זוגי ומשפחתי, תוך שימת דגש על קשר כנה בין המטפל למטופל.

פרקטיקום מיומנויות בטיפול במשפחה **ד"ר ערגה קפולניק, ד"ר עומר לנס,**

ש. 510324 – 2+2 ש"ס 4 נ"ז

הפרקטיקום הוא התנסות מובנית בשיטת העבודה הסוציאלית המתקדמת שמטרתה הכשרה להקניית ידע מעשי בתפקוד המשפחה, תהליכים תוך-משפחתיים ובין-דוריים, יחסים בין חברי המשפחה, קונפליקטים, הבנת המערכת הטיפולית המשפחתית ותרומת המטפל להיווצרות המציאות הטיפולית. הסטודנטים יתבקשו לבצע טיפול משפחתי מודרך ולכתוב עבודת גמר.

סמינריון- עבודה סוציאלית עם משפחות **פרופ' איריס מנור בנימיני**

ש. 510323 –2+2 ש"ס 6 נ"ז

הסמינריון המחקרי, נועד להקנות לסטודנטים: ידע, כלים, והתנסות בכתיבת עבודה מחקרית ,
להעמיק את הידע, של הסטודנטים בתחום של עבודה סוציאלית רפואית עם משפחות. לסייע לסטודנטים, לפתח יכולת להגדיר שאלות ומטרות מחקר, לפתח ולהתנסות במיומנות של: איתור מידע מחקרי מהספרות התיאורטית, להכיר את המתודולוגיות האיכותנית , סוגות מחקר, ושלמות מתודולוגית , כמו גם לפתח אצל הסטודנטים יכולת לאיסוף וניתוח נתוני מחקר ופיתוח חשיבה מחקרית וביקורתית.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

מגמה הנחייה וטיפול קבוצתי

התנסות בהנחיית עמיתים וחקר תהליכים בקבוצה **פרופ׳ ורד גולן-שנער**

ש. 510103 2+2 ש״ס 4 נ״ז

הקורס יעסוק בחקר תהליכים דינמיים והתפתחותיים המתרחשים במרחב הקבוצתי בהתבסס על מודלים תיאורטיים מרכזיים מעולם הטיפול הקבוצתי. במהלך הקורס תודגש הבנת הידע סביב תהליכים מודעים ולא מודעים המתרחשים בתוך קבוצות לשם קריאת המפה הקבוצתית ויישום ההבנות בעבודה הקבוצתית עצמה. הלמידה תערב התנסות חווייתית באמצעותה ייחשפו הסטודנטים לתהליכים בין-אישיים וקבוצתיים המייחדים את העבודה הסוציאלית הקבוצתית.

יסודות הגישה הדינמית בקבוצה **מר יוסי פולק**

א.510281 – 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בהקניית עקרונות הגישה הדינמית ובתרומתה להבנת תהליכים קבוצתיים. הלמידה תערב רכיבים פרונטאליים והתנסותיים באמצעותם ייחשפו הסטודנטים למושגים מרכזיים של הגישה הדינמית בטיפול קבוצתי כדוגמת: ה- Setting, השימוש ב״כאן ועכשיו״, תהודה, הקבוצה הפנימית, גבולות, Holding והתהליך המקביל.

מיומנויות התערבות בהנחיית קבוצות **פרופ׳ ורד גולן-שנער**

ב. 510263 – 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בהקניית מיומנויות הנחייה ועיגונן בתיאוריה של עבודה קבוצתית. הלמידה תערב התנסות בהנחיית עמיתים באמצעותה ייחשפו הסטודנטים למושגים מרכזיים בעולם העבודה הקבוצתית כדוגמת: ה- Setting, קו-הנחיה וחלוקת תפקידים, השימוש בכאן ועכשיו, הלא מודע הקבוצתי ופירושו, הכלה, הקשבה ואמפתיה, הזמנה לשיתוף (Sharing), שיקוף ופירוש.

התערבות קבוצתית מוכוונת לחץ וטראומה **ד״ר מיכל קליין**

ב. 510137 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

אירועי דחק וחירום, עשויים לפגוע ברצף החיים המוכר ובאיזון הנפשי, הן האישי והן הקהילתי ועשויים להוביל להידלדלות משאבים ואף להתפתחות מצוקה נפשית.
בקורס יינתן רקע תיאורטי העוסק בהיווצרות מצבי דחק, הערכת הדרישות והמשאבים וההשלכות הפסיכולוגיות.
על בסיס הידע התיאורטי נבחן מהם השיקולים המרכזיים בבואנו לתכנן קבוצה בזמני דחק ויוצע מבנה להתערבות קבוצתית אותו נתרגל לפי תרחישים ומאפייני אוכלוסייה שונים.

תאוריות מרכזיות בעבודה סוציאלית קבוצתית **ד״ר עומר לנס**

א..510274 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בהנחות הבסיס המרכזיות של העבודה הטיפולית בקבוצה, תוך התייחסות למודלים המרכזים כגון המודל של מקנזי והמודל של ביון.

עבודה קבוצתית- בין תאוריה ופרקטיקה **פרופ׳ אילה כהן**

ב..510177 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בעיבוד אינטגרטיבי של תהליכי הלמידה במגמה, בהתבסס על מושגים ותהליכים מרכזיים מעולמות התוכן של ההנחיה והטיפול הקבוצתי. במהלך הקורס יעשה שימוש במודל הרפלקטיבי במטרה לאפשר לסטודנטים לייצר אינטגרציה בין התאוריה לפרקטיקה.

ניתוח תפקיד מנחה קבוצה **מר יוסי פולק**

ב.510153 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

תפקיד מנחה הקבוצה קשור לתהליכים של השפע הדדית בין האתגרים שהיבטים שונים של תפקיד המנחה מפעילים על האדם לבין האופן בו הוא מגיב לאתגרים אלו. חלק מתהליכים אלו מודעים וגלויים וחלקם אינם מודעים וסמויים, וכדי להכירם, האדם נדרש להתבוננות פנימית ועמוקה.

הקורס יאפשר למשתתפים, בסיוע הקבוצה והתהליכים המתהווים בה, לחקור את היחסים והזיקה בין העצמי לבין תפקיד המנחה, לצורך גיבוש של תובנות לגבי דרכי ההתערבות המקצועית והתפתחות זהות המנחה.

פרקטיקום עבודה קבוצתית **גב׳ שירה כהן מבטח, מר יוסי פולק**

ש. 510326 2+2 ש״ס 4 נ״ז

הפרקטיקום נועד ללוות את תהליך ההכשרה בשדה. כל סטודנט יידרש להקים קבוצה ולהנחותה - לבד או בקו. הקורס ילווה את הנחיית הקבוצה, וישלב הדרכה קבוצתית, פרטנית ולמידת עמיתים. ההדרכה תיעשה תוך שילוב התיאוריה עם הפרקטיקה.

סמינריון-עבודת גמר מגמה עבודה קבוצתית **פרופ׳ ורד שנער גולן, ד״ר יוסף קולה**

ש. 510327 2+2 ש״ס 6 נ״ז

מטרת הסמינר להעמיק את הידע המחקרי של הסטודנטים בהקשרה הייחודי של העבודה הקבוצתית. במהלך הקורס יחשפו הסטודנטים לסוגי ותחומי המחקר העכשוויים המעסיקים חוקרים בהקשרה של המתודה הקבוצתית, ילמדו לגבש את שאלת המחקר ולהציג מערך מחקר מותאם לבדיקתה. הקורס ילווה את הסטודנטים בתהליך המחקר מגיבוש שאלות המחקר, דרך סקירת הספרות הרלבנטית, איסוף הנתונים וניתוחם ועד לכתיבת דו״ח מחקר.

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

מגמה קליני גוף-נפש

מבוא לפסיכותרפיה גוף נפש **פרופ׳ רחל לב-ויזל**

א. 510157 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יהווה היכרות עם תפיסות ועקרונות בסיסיים של פסיכותרפיה גוף נפש. החלק הראשון יתמקד בדיאלוג בין הגוף לנפש, משמעות הנכחת הגוף, אופני הביטוי הפיזיים – תנועתיים, התנהגותיים – שפת הגוף ותקשורת. החלק השני של הקורס יתמקד בטראומה ודיסוציאציה מהיבטים פסיכולוגיים ופיזיולוגיים. החלק השלישי יתמקד במטרות הטיפול, אבחנה משוערת ומבדלת, והתהליך הטיפול.

נוכחות גופנית במרחב הטיפולי **פרופ׳ עפרה ולטר**

א. 510143 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

במסגרת הקורס נפתח מודעות לנוכחות הגופנית (הגפנה) בחיי אדם במרחב ובמרחב הטיפולי.
הנוכחות הגופנית יוצרת מגע באופן בלתי-אמצעי בעולמו הלא-מודע של המטופל והמטפל.
המרחב הטיפולי הופך מורכב יותר מכיוון שהנוכחות הגופנית מכניסה ממדים חדשים לתוך החוויות הסובייקטיביות. המפגש במרחב הטיפולי משפיע על מרקם העור, טמפרטורת הגוף טונוס השרירים הנעים באופן לא רצוני, המביעים האופן לא מודע את מהווי הנפש ותחושות לא מודעות.
לאחרונה חודרת מודעות המטפלים לחשיבות ההכרה ב׳גוף׳ המשימה הטיפולית של המטפל , היא להכיר, לחוש, להבין להרגיש וליצור אפשרויות חדשות לשפה הבלתי מילולית (הגוף).
לידע הגלום בגוף המספר סיפור רגשי ומעשי עבור המטפל עבור המטופל. פיתוח מודעות לתקשורת לא מילולית ושפת גוף חושית, או הכרת גוף (Villadsen, Allain, Bell, & Hingley-Jones, 2012), מרחיבה את פוטנציאל של הידע של המטפל והאפשרויות הנוספות לסייע ולהרחיב את הטיפול גם בהתמקדות בתקשורת הבלתי מילולית .
תרגול ופיתוח מודעות של עובדים סוציאליים להכרת הגוף (הגפנה) הוא מודל תרגול חדשני בהקשר של עבודה סוציאלית (Bell, 2011). תרגול של סוגים שונים של פעילויות תנועה משחקים תנועתיים ,יוגה, מאפשרים מודעות לתהליכים של השתקפות עצמית והכרת השפעת הנוכחות הגופנית (הגפנה) של הסטודנטים לעבודה סוציאלית להבנה עצמית , ובנוסף להביא לתוצאות משופרות עבור לקוחותיהם.

הבסיס הנוירו-ביולוגי של ההתנהגות האנושית **ד״ר עמיר אסולין**

ב. 510139 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס יעסוק בהרחבת הידע וההבנה של המבנה האנטומי של המוח ותהליכים נוירו-ביולוגיים בהקשר שבין תפקודים מוחיים התנהגות ותהליכים מנטליים ורגשיים. לאורך כל מהלך היממה בני אדם משתמשים בתפקודי המוח. אלפי משימות מבוצעות, הדורשות מיליוני חישובים מנטליים מורכבים ,המחייבים פעילות של אזורי תפקוד מוחיים.

שימוש בציורים להערכה וטיפול **פרופ׳ רחל לב ויזל**

ב. 510155 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

הקורס מיועד להקנות למשתתפים ידע בתחומים הבאים: הנחות יסוד לשימוש בציורים לאבחון הערכה וטיפול. באופן ספציפי הקורס יתמקד בניתוח ציור דמות אנוש/עצמי, ניתוח ציורי משפחה, משמעות הקבוצה הפנימית והחיצונית בציור, משמעות הצבעים.

טראומת פגיעה מינית והטיפול בה **ד״ר ענבל ליבוביץ**

ב. 510156 2 ש״ס 2 נ״ז ש׳

יינתן בהמשך

תל-חי
אוניברסיטת
קריית שמונה בגליל

פסיכותרפיה גוף נפש לילדים – תאוריה ופרקטיקה **ד"ר ענבל ליבוביץ'**

א. 510147 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

קורס זה יעסוק בטיפולים לילדים ונוער אשר מסתמכים על יחסי הגומלין בין הנפש והגוף. נקרא ספרות מקצועית העוסקת בקשר בין גוף לנפש, ובטכניקות טיפוליות מגוונות של משחק, עבודה תנועתית, אמנות פלסטית, כלים השלכתיים מגוונים, כתיבה ותיאטרון .נתנסה בשיטות אלו ונדון באופנים בהם ניישם אותן בטיפולים פרטניים עם ילדים ובטיפולים דיאדיים ומשפחתיים.

אבחון וטיפול בהפרעות אישיות על בסיס הגישה הדינמית **ד"ר עומר לנס**

א. 510165 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

קורס זה מיועד להעמקת הידע של הסטודנטים/יות בתחום הפרעות האישיות בהיבט הדיאגנוסטי הפורמלי, המחקרי והגורמים השונים להפרעה. נתמקד בהפרעות אישיות, תוך הבאת דוגמאות מתחום הטיפול בהפרעות אלו.
מטרות הקורס לספק ידע בתחומי אבחון וזיהוי, הכרת האתיולוגיה ודרכי הטיפול לגבי אנשים המתמודדים עם הפרעות אישיות.

טיפול נרטיבי באמצעים אומנותיים **ט.נ.**

א. 510172 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס יצור גשר בין מושגי היסוד של הטיפול הנרטיבי ועקרונותיו לבין עולם היצירה והביטוי באמצעות אומנויות, וידגים כיצד השילוב בין השניים יוצר מרחב גופני-נפשי המעמיק את תהליכי הטיפול. נלמד את עקרונות הטיפול הנרטיבי, המציב במרכז את האופן שבו האדם מעצב ומספר את סיפורי חייו. נתייחס למטאפורת 'החיים כסיפור' ולקשר בין סיפור חיים ותהליכי הבניית זהות. בהקשר זה, נתייחס אל מושגים כגון סיפור דומיננטי, סיפור מועדף, הקשבה אמפטית והחצנה. בנוסף, נדגיש את מקומם של הדמיון, המטאפורה ו"המציאות הפנטסטית" בתהליכי טיפול ובאמצעות למידה חווייתית, הסטודנטים ירכשו כלים יישומיים להתערבויות מבוססת-אומנויות, המוכוונות ליצירת נרטיב מועדף ומקדם שינוי.

טכניקות יצירתיות בטיפול – מארגז למזוודה **פרופ' רחל לב-ויזל**

ב. 510178 – 2 ש"ס 2 נ"ז ש'

הקורס יתמקד תוך התנסות בטכניקות וכלים יצירתיים לשימוש בטיפול בשורדי טראומה . כלי אבחון והערכה מתוקפים

א. מטרות הקורס:

מטרת הקורס היכרות עם כלים המשלבים חושים, יצירה, יצירתיות ונרטיבים. הקורס יועבר כסדנה שתכלול הרצאה והתנסות. כל אחד מהכלים יתורגל על ידי המשתתפים במהלך המפגש ולאחריו.

ב. תוצרי למידה:

הרחבת ארגז הכלים העומד לרשות העובדים הסוציאליים בתחום של גוף נפש.

פרקטיקום מגמה קליני גוף-נפש **ד"ר תמר שלזינגר, ד"ר קרן דגן, ד"ר גליה אנקורי,**
ד"ר חגית רודריגז-גרסייה, ד"ר שני סמאי מוסקוביץ, ד"ר רחל שדלצקי הרט

ש. 510145 2+2 ש"ס 4 נ"ז

מטרת פרקטיקום מגמה גוף נפש הינה הדרכה קבוצתית, שתלווה את הסטודנטים בלימודי השדה, בדגש על הנכחת הגוף ועל אינטראקציה גוף נפש.
ההדרכה תתקיים בקבוצות קטנות, תוך שימוש באמצעים מגוונים, ביניהם: תיאורי מקרה, וינייטות מצולמות, סימולציות והתנסויות בכיתה.

סמינריון-עבודת גמר מגמה קליני גוף-נפש **פרופ' רחל לב ויזל**

ש. 510148 2+2 ש"ס 6 נ"ז

מטרת הסמינר היא עבודת מחקר יישומית בתחום טפול גוף נפש שמטרתה הסופית היא פרסום מאמר מדעי באנגלית. הקורס יכלול בחירת שאלת מחקר, מתודולוגיה – שיטה, מדגם, כלים, וועדת אתיקה, אישור אתיקה, כתיבה אפקטיבית (מה, למי, מתי ואיך), כתיבה אקדמית (תקציר, מבוא, סקירת ספרות, שיטה, ממצאים, דיון), ופרסום מאמר מדעי (APA עריכה, בחירת כתב עת, שיפוט, תיקונים).